INDHOLDSFORTEGNELSE

GUSTAV HETSCH: Opera-Oversættelser 3
Rolleliste ..... 18—19
AXEL BREIDAHL: Livet bag Kulisserne 21

OPERA-OVERSÆTTELSER

AF GUSTAV HETSCH

Hvor mange af dem, der en Opera-Aften sætter sig til Rette for at nyde Forestillingen, ofrer en Tanke paa alt det kolossale Arbejde, der er gaaet forud for Opførelsen? Sikkert ikke én af ti Tusinde! Det kan da heller ikke undre, at den, der har oversat Operaens Tekst, ham skænker ingen Opmærksomhed.

Naar det er en dansk Opera, der gives, har Publikum maaske Rede paa, hvem dens Libretto-Forfatter er. Gælder det en udenlandsk, kan man vædde højt paa, at det interesserer sig lige meget for den originale Librettist og for hans danske Oversætter, — d.v.s. slet ikke.

Men dette er virkelig en sort Uretfærdighed! Thi at oversætte en Opera-Tekst er et Kunststykke for sig, der stiller store Krav i flere forskellige Retninger. At man skal »kunne« det fremmede Sprog, hvorpaa Originalen er skrevet, og at man paa sit Modersmaal skal kunne »skrive Vers«, er jo det rent elementære. Men disse to Fordringer, som Tusinder af Mennesker, selv i vort lille

Land, kan opfylde, er langt fra de vigtigste. Absolut nødvendigt er det nemlig ogsaa at den, der indlader sig paa at oversætte en Musikkekst — hvad enten det gælder en Opera, en Romance eller et Korværk, — ikke blot er i Stand til at skrive gode danske Vers, men ogsaa er Musiker — eller i alt Fald et Stykke af en Musiker, aller mindst en musikalsk interesseret og forstaaende Mand.

En Ting er at kunne oversætte Vers fra et fremmed Sprog i Tilfælde, hvor man har frie Hænder indenfor Originalens Versmaal, Mening, Karakter og Stemning. Allerede det kan paalægge en Tvang, som kun de indviede formaar at dømme om. Men naar man saa ovenikøbet skal tage Hensyn til, at hver eneste Stavelse er knyttet organisk til en bestemt Node, at Musikens »Linje« skal følges nøjagtigt i Versets Linje, at Pauser og »Akcenter« skal komme til deres Ret, at Replikkens Karakter skal bevares uskadt i Oversættelsen, og at denne samtidig skal falde naturlig (som om det ikke var en Oversættelse!) for Tilhørerne i Salen og — nu kommer det næsten aller vigtigste! — være let og bekvem at synge for dem oppe paa Scenen, — ja, saa vil vel selv Lægfolk, der aldrig har skænket denne Side af en Opera-Opførelse en Tanke, kunne forstaa, at det er et ganske overordentlig vanskeligt Arbejde, en Opera-Oversætter præsterer! En ren Kryds- og Tværsopgave, af de sværeste!

Det er altsaa en yderst prekær Sag for et Teater, der skal have en udenlandsk Opera frem for første Gang, at faa dens Tekst oversat. Naar man gennemløber Listen over de Opera-Oversættere, vort Kgl. Teater har haft paa Plakaten i den sidste Menneskealder, vil man se, at de alle

har været enten Musikere med litterært Talent eller Digtere med en ualmindelig musikalsk Kultur og Indsigt. Blandt de første er Salomon Levysohn og Alfred Toft. Til den anden Kategori hører: Karl Gjellerup, Einar Christiansen og Julius Lehmann. Og af det yngre Slægtled Torben Krogh og Axel Breidahl, der fornyede »Carmen«.

At en Operascene efterhaanden maa lade Oversættelsen af gamle Operaer forny eller revidere, er nemlig kun naturligt. Dels var de Krav, der stilledes til dem i tidligere Tid, ikke saa store som nu, dels forandrer jo Smagen sig ogsaa m. H. t., hvorledes en sungen Replik tager sig ud. Her er »Patina« ikke altid af det gode. Hvad der oprindelig har virket som høj Poesi eller som effektfuld Patos, kan nemt nogle Aartier senere faa Tilhørerne til at trække paa Smilebaandet! Det er derfor al Ære værd, naar f. Eks. Adolf Hertz's ca. 60 Aar gamle Oversættelser af »Lohengrin«, »Tannhäuser« og »Mesterstangerne« endnu kan anvendes.

Det turde være en Sjældenhed, at en Opera møder med samtidig 2 Oversættere; det er, som man kan se af Det kgl. Teaters Plakater, Tilfældet med »Eugen Onegin«. Og det skyldes kun et rent Uheld, at der ikke blev 3. Det hænger saaledes sammen:

I 1897 havde »Journalistforeningen« i København faaet det lidt ekstravagante Indfald at ville opføre Tschaikowskys her ukendte Værk, og det overdroges dav. Redaktionssekretær Ove Rode at sørge for Tekstens Oversættelse (fra Tysk). Da det hastede, havde han tænkt at fordele dens 6 Afsnit i 3 Portioner; de 2 første vilde han selv

paatage sig, de 2 sidste bad han undertegnede tage sig af, og de 2 mellemste ønskede han at overdrage til Sophus Michaëlis. Men det viste sig, at man ikke kunde opnaa Forbindelse med Michaëlis, der var paa Rejse, og da Rode og undertegnede var færdige med vore Afsnit, blev vi enige om, for ikke at sinke Arbejdet, at dele de to resterende, de midterste, imellem os. I det Øjeblik, vi havde fuldført hele Oversættelsen, blev imidlertid Operaens Opførelse af økonomiske Grunde opgivne, og vort Arbejde henlaa da i en Bordskuffe i samfulde 18 Aar, inden det blev benyttet af Det kgl. Teater, der allerede i 1901 havde antaget det, og som ved Premièren i 1915 kunde flotte sig med paa Plakaten at have Landets fungerende Indenrigsminister staaende som den ene af Operaens Oversættere.

GUSTAV HETSCH.

TENNA FREDERIKSEN